

Вирішення цих проблем створить передумови для динамічного регіонального розвитку, поліпшення інвестиційного клімату, забезпечення ефективності процесів дерегуляції та зменшення корупційних ризиків.

СКЛАДОВІ РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙНОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

П. Т. БУБЕНКО, д-р. екон. наук, професор
Північно-Східний науковий центр НАН і МОН України,
М.С. ВЛАДИМИРОВА, канд. екон. наук
*Харківський національний університет міського
господарства імені О. М. Бекетова*
61002 Україна, м. Харків, вул. Революції, 12
office.nesc@nas.gov.ua
proinfostatus@mail.ru

Словосполучення «Інноваційна система» – відносно нове, воно з'явилося у 80-ті роки минулого сторіччя і отримало розвиток в роботах К. Фрімана, Р. Нельсона, Б.-А. Лундвалла. Інноваційний процес, як необхідна умова поступального розвитку людства, властивий будь-якому суспільству у всі його часи. У цьому процесі, завдяки появі чисельних локальних інновацій, відбувається відбір і закріплення найкращих їх різновидів, вдосконалення господарських відносин і форм, які знаходять своє відображення у законодавстві, формальних і неформальних нормах поведінки суб'єктів господарювання. Таким чином і формується відповідна національна інноваційна система (НІС), яка продукує і обслуговує інноваційні процеси, одночасно модифікуючись під їхнім впливом.

Особливостями процесу формування НІС України є:

- традиційно вирішальна роль держави у визначенні напрямів наукових досліджень, їх фінансуванні і розвитку науково-технічного потенціалу. Перехід до ринкової економіки не зменшив цієї ролі, а навпаки підвищив її. Це пов'язано, перш за все, зі зменшенням ємності попиту промисловості на інноваційну продукцію, обумовленої згортанням виробництва в Україні та невпевненістю нових власників у стабільності свого становища;

- вкрай низький рівень бюджетного (0,3% ВВП) і сумарного (0,7%) фінансування процесу відтворення знань і організаційно-технічної підтримки науково-технічної діяльності;

- відсутність ефективної інфраструктури трансферу інноваційних продуктів, науково-інформаційного обміну та незалежного фінансування наукових досліджень та інноваційного виробництва.

Виходячи з цього, метою модернізації господарського комплексу України є побудова ефективного механізму функціонування НІС, який би забезпечував створення конкурентоспроможної маловитратної інноваційної економіки країни.

Звідси випливають основні напрямки дій:

- формування інноваційної свідомості українського суспільства, як однієї

з основних складових об'єднуючої національної ідеї, що об'єктивно призведе до збільшення ємності внутрішнього інноваційного ринку та освоєння світового ринку високих технологій;

- збільшення рівня фінансування інноваційного процесу і організації активної інтеграції НІС України у світовий інноваційний простір, зокрема через міжнародні науково-технічні та освітні програми і гранти, а також встановлення прямих коопераційних зв'язків українських НДІ, університетів і дослідницьких компаній зі світовими лідерами високих технологій;

- організація проведення форсайтних досліджень перспектив долучення вітчизняних інноваційних ресурсів, технологічних розробок до ринків розвинених країн з визначенням можливих місця і ролі української науки у цих процесах;

- оцінка потреб української економіки в інноваційних продуктах та формування забезпечення реальними ресурсами державних програм;

- визначення експортного потенціалу НІС України та забезпечення державної підтримки українських експортерів інноваційного продукту;

- створення цілісної системи державного та корпоративного фінансування досліджень, розробок і комерціалізації інноваційної продукції через різного роду фонди при забезпеченні незалежної висококваліфікованої експертизи науково-дослідних та інноваційних проектів;

Для реалізації цих напрямків доцільно:

1. Створити при Кабінеті міністрів України Комітет інноваційного розвитку на чолі з одним із віце-прем'єрів, з покладанням на нього функцій розробки Національної науково-інноваційної стратегії, формування і реалізації державної науково-технічної та інноваційної політики, координації діяльності Національної академії наук, Міністерства освіти і науки та інших міністерств у галузі науково-технічного та інноваційного розвитку.

2. Забезпечити розвиток мережі інноваційних фондів, які мають фінансувати науково-технічні, інноваційні, освітні та інфраструктурні програми і проекти. При цьому фінансові ресурси фондів можуть формуватися не тільки за рахунок державних бюджетних та позабюджетних коштів, але і за рахунок корпорацій та міжнародних організацій при забезпеченні їм вільного допуску до результатів досліджень і розробок.

3. У регіонах України, що володіють значним науково-технічним та інноваційним потенціалом, можуть створюватися Координаційні ради Комітету інноваційного розвитку та філії фондів. Це впливає з неоднорідності інноваційного розвитку регіонів України, що обумовлено відмінностями в рівнях економічного розвитку, їх інтеграції у світовий економічний простір, різним ступенем розвиненості регіональних інноваційних систем та ефективності їх функціонування. Так, на Сході України показники рівня науково-технічної сфери, окремі показники комерціалізації науково-технічних розробок в кілька разів перевищують аналогічні показники західних областей України. Тому створення таких регіональних підрозділів повинно не копіювати адміністративно-територіальний устрій України, а здійснюватися пропорційно

науково-технічному і виробничому потенціалу регіонів за типом існуючих регіональних наукових центрів НАН України.

СТИМУЛИРОВАНИЕ ИННОВАЦИОННОГО РАЗВИТИЯ ЭКОНОМИКИ УКРАИНЫ

В. И. ТОРКАТЮК, д-р техн. наук, профессор
Н. В. КАДНИЧАНСКИЙ, канд. экон. наук, доцент
Ю. Ю. БУТНИК, С. В. КРАВЦОВА

*Харьковский национальный университет
городского хозяйства имени А.Н. Бекетова,
61002 Украина, г. Харьков, ул. Революции, 12
mire2005@ukr.net*

Комплекс государственных инициатив, направленных на стимулирование инновационных процессов для осуществления эффективных инноваций, носит достаточно точечный характер и не получает широкого распространения во многих регионах Украины. Это связано как с неразвитостью теоретико-методологической базы, так и с отсутствием взаимодействия между участниками инновационного процесса. Речь идет об оторванности разработчиков инновационных продуктов, высших учебных учреждений и научно-исследовательских институтов от реальных хозяйствующих субъектов. Утрачена действующая в бывшем Советском Союзе система организации и проведения производственных практик на базе современных производств. Связи между участниками инновационного процесса часто носят стихийный характер и не отвечают требованиям оптимизации.

Управленческие решения, принимаемые органами региональной власти, направленные на регулирующее воздействие на инновационные процессы, не создают благоприятных условий для их полноценного развития, поскольку в должной мере не отвечают потребностям формируемой инновационной среды.

Инновационная деятельность определяется целым комплексом потребностей общества и рынка, обуславливаемых достигнутым передовым мировым уровнем развития производительных сил и производственных отношений, повышением качества жизни населения. Эффективность функционирования региональной инновационной системы определяется оптимальным использованием имеющихся ресурсов, в первую очередь инвестиционных и инфраструктурных.

Одна из наиболее существенных проблем здесь связана, на наш взгляд, с отсутствием соответствующего инвестиционного обеспечения инновационных процессов. Недостаток инвестиционного сопровождения высокотехнологичных инновационных проектов вызывает целый спектр серьезных проблем, сдерживающих процессы инновационного развития, поскольку новшество может трансформироваться в технологию только при наличии соответствующих инвестиционных ресурсов.